Sparbankernas klimatfärdplan

Version 1.0

Om Sparbankerna

Sparbankerna är lokala banker. Tillsammans utgör landets 55 Sparbanker en betydande del av den finansiella infrastrukturen utanför storstäderna. Alla Sparbanker har samma grundläggande värderingar och arbetar med sin unika affärsmodell utifrån tre grundläggande principer:

- Den lokala geografiska marknaden och kunderna i fokus.
- Värnandet om långsiktighet och måttligt risktagande i alla finansiella beslut.
- En ägarform utan enskild vinstmaximerande huvudman, där överskottet återförs till lokalsamhället.

Förord

Klimatfrågan är kanske vår tids största gemensamma utmaning. Den kräver handling, samverkan och långsiktighet – men den innebär också en möjlighet att på riktigt ta ansvar för framtiden. För Sveriges Sparbanker är detta ingen ny riktning, utan en naturlig fortsättning på det vi alltid har stått för.

Sparbankerna har en unik historia. De första Sparbankerna växte fram i början av 1800-talet med ett tydligt syfte: att skapa ekonomisk trygghet för människor och bidra till samhällsutveckling. Ur detta föddes Sparbanksidén – en affärsmodell där vinsten inte är ett mål i sig, utan ett medel för att stärka det lokala samhället.

Sparbanksidén har väglett oss i generationer. Den bygger på långsiktighet, närhet och ansvarstagande. Vi finns där våra kunder finns, vi känner våra lokalsamhällen och vi återinvesterar i det lokala. Därför är hållbarhet – och i synnerhet klimatarbetet – en självklar del av vår verksamhet. Att värna om miljön är att värna om de samhällen vi verkar i. Därför har vi satt ett mål om nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045.

Sveriges Sparbanker är självständiga banker med mer än 190 kontor runt om i landet. I över 40 kommuner är Sparbanken den enda banken med lokal närvaro. Det ger oss en särskild förståelse för hur trygghet, tillgänglighet och tillit hänger ihop – och för det ansvar som följer med att vara en närvarande bank i lokalsamhället. Sparbankernas överskott stannar kvar och återinvesteras lokalt, ofta genom samhällsengagemang och stöd till föreningsliv, näringsliv och initiativ som stärker utvecklingen i våra regioner. Tillsammans utgör Sparbankerna en betydande kraft och en samhällsmotor i det svenska banksystemet – med ett tydligt lokalt fokus.

Det lokala perspektivet ger oss både en särskild möjlighet och ett särskilt ansvar att bidra till omställningen. Vi möter privatpersoner, företag och organisationer i vardagen och kan påverka genom rådgivning, finansiering och långsiktiga relationer. Klimatfärdplanen tydliggör hur vi tillsammans tar detta ansvar vidare – lokalt, regionalt och nationellt.

Vi står stadigt i en idé som är över 200 år gammal, men blickar samtidigt framåt. Sparbanksidén har visat sig hållbar över tid och är minst lika relevant i dag, när samhället behöver ställa om för framtiden.

Det är självklart för alla Sparbanker runt om i Sverige att fortsätta utveckla klimatarbetet tillsammans med kunderna och lokalsamhället. Därför har vi tagit fram denna klimatfärdplan.

Alla Sparbanker står bakom klimatfärdplanen. Tillsammans tar vi ansvar och skapar förutsättningar för att fler ska kunna agera i klimatfrågan. Med en gemensam färdplan kan vi accelerera vårt hållbarhetsarbete i samverkan med kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra aktörer.

Björn Elfstrand
VD, Sparbankernas Riksförbund

Finanssektorns roll i klimatomställningen

Finanssektorn har en nyckelroll i klimatomställningen, inte minst genom möjligheten att styra kapital till lösningar som bidrar till utsläppsminskning. Sparbankernas största påverkan är att hjälpa sina kunder att leva och verka hållbart.

Finansierade utsläpp, det vill säga utsläpp kopplat till kunders verksamhet, står idag för över 99 procent av bankernas totala klimatpåverkan, enligt Svenska Bankföreningen.[1] Sparbankerna är inget undantag vilket betyder att de finansierade utsläppen från utlåningsportföljer och egna placeringar står för en majoritet av klimatpåverkan. Det innebär att Sparbankernas främsta möjlighet att bidra till klimatomställningen ligger i att stödja kundernas omställning till en mer hållbar verksamhet.

Genom att finansiera energieffektivisering, förnybar energi, hållbart byggande och klimatsmart teknik kan Sparbankerna bidra till att ersätta äldre, mer utsläppsintensiva lösningar med nya affärsmodeller som gynnar både kunder, samhälle och miljö.

Sparbankerna som lokal och nationell möjliggörare

Sparbankerna har en unik roll som lokala aktörer med stark närvaro i hela landet. Det skapar både ett ansvar och en möjlighet att bidra till klimatomställningen där den faktiskt sker. Genom långsiktiga kundrelationer, affärsmässig rådgivning, aktivt samhällsengagemang och djup förankring i det lokala näringslivet kan Sparbankerna vara en motor i omställningen för hushåll, företag och offentlig sektor. Många av de kunder som behöver ställa om är små eller medelstora företag, lantbrukare eller andra aktörer som kan ha begränsad tillgång till strategisk kompetens eller rådgivning i klimatfrågor. Här kan Sparbankerna, med sin kombination av finansiella verktyg, affärskunskap, tillgänglighet och lokalt förtroende, vara den aktör som får investeringar att hända. Det handlar om att aktivt lyssna, stötta och navigera i ett snabbt föränderligt landskap.

Tillsammans utgör Sveriges 55 Sparbanker en betydande kraft i den nationella klimatomställningen. Genom gemensamma initiativ kan Sparbankskollektivet agera som en samlad röst gentemot externa aktörer. Det skapar möjlighet att påverka allt från leverantörer till samarbetspartners och därigenom förbättra förutsättningarna för omställning i hela värdekedjan.

Syfte

Sparbankernas gemensamma klimatfärdplan fungerar som ett strategiskt ramverk för Sparbankernas klimatarbete. Den syftar till att skapa en gemensam riktning och kraft, ökad samordning och konkret vägledning i en tid där både förväntningar och krav på klimatansvar ökar.
Klimatfärdplanen syftar till att:

- Sparbankerna ska vara en möjliggörare för klimatomställningen – tillsammans med kunder, näringsliv och kommun.
- Öka Sparbankernas förståelse för sin klimatpåverkan, klimatrisker och möjligheter.
- Accelerera Sparbankernas klimatarbete genom en gemensam målbild, riktlinjer och metodik.
- Samverka för gemensamma verktyg, data och metodiker som underlättar mätning och styrning av klimatpåverkan.
- Stötta kunder i deras omställningsarbete.
- Möta kunders, leverantörers och myndigheters förväntningar.
- Skapa en starkare gemensam röst gentemot leverantörer, samarbetspartners och samhällsaktörer.
- Höja klimatkompetensen och förmågan att hantera klimatrisker i varje Sparbank.

1) Baserat på Bankföreningens rapporterade information från: Svenska Bankföreningen (2024) – Uppföljning för 2024 av Bankföreningens klimatfärdplan samt Svenska Bankföreningen (2021) – Klimatfärdplan mot nollutsläpp: Bankbranschens ramverk för klimatomställning.

Sparbankernas klimatambitioner och åtagande

VISION:

Sparbankerna ska vara en möjliggörare för klimatomställningen – tillsammans med kunder, näringsliv och kommun.

Klimatfärdplanen konkretiserar Sparbankernas gemensamma vision och mål i klimatarbetet, med visionen att vara en möjliggörare i omställningen och det övergripande målet att nå nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045, i linje med Sveriges nationella klimatmål.

Med denna färdplan tydliggörs Sparbankernas gemensamma vilja att, som självständiga banker och som kollektiv, vara en drivande kraft i klimatomställningen, både lokalt och nationellt.

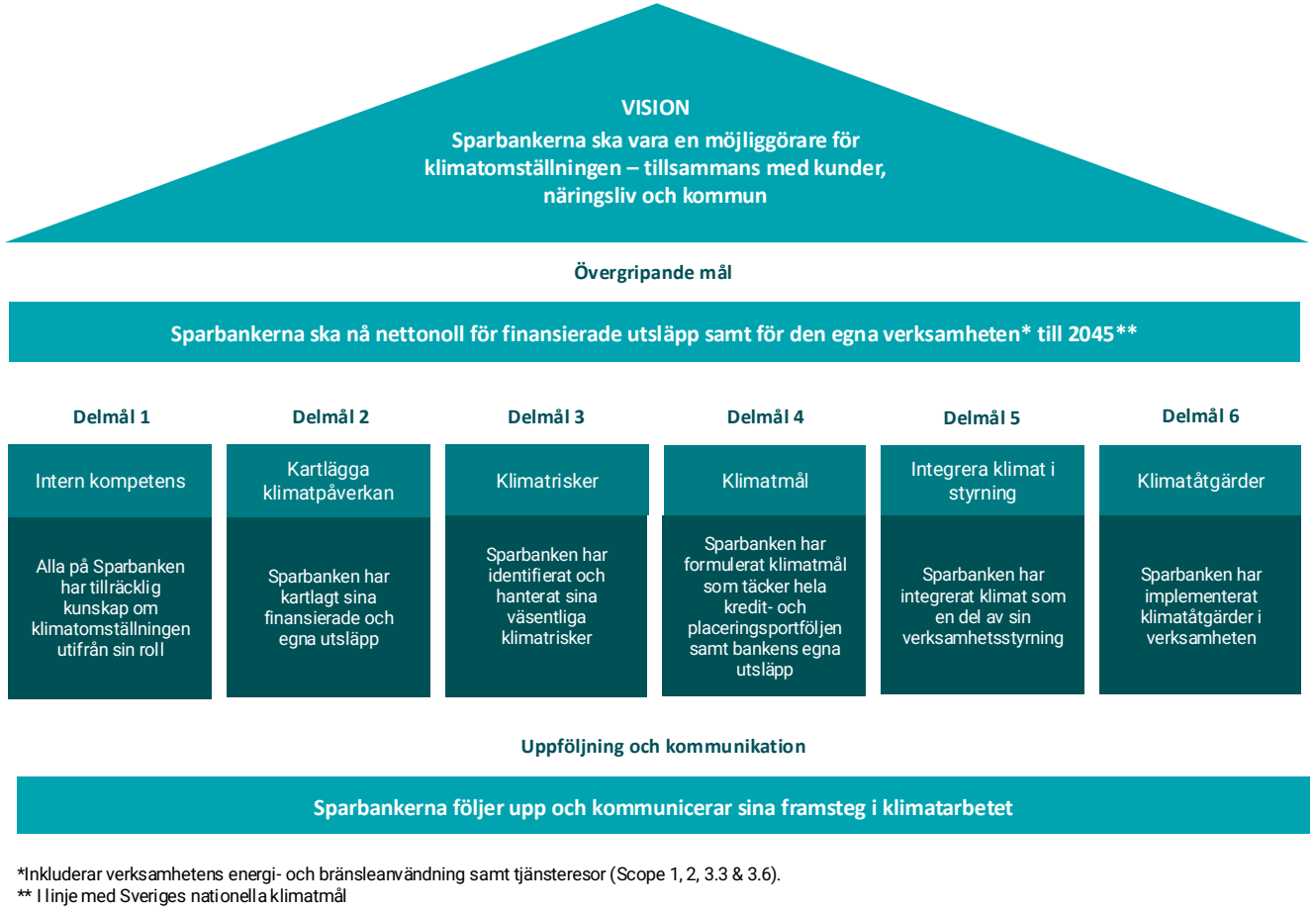

*Inkluderar verksamhetens energi- och bränsleanvändning samt tjänsteresor (Scope 1, 2, 3.3 & 3.6).
** I linje med Sveriges nationella klimatmål

Nettonollutsläpp till 2045

Sparbankerna åtar sig att nå nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2045 i linje med Parisavtalet och Sveriges nationella klimatmål. Det innebär att såväl finansierade utsläpp som utsläpp från den egna verksamheten ska minska i enlighet med en omställningsbana mot 1,5-gradersmålet.

Sparbankernas arbete för att nå målet nettonollutsläpp har sitt främsta fokus på de finansierade utsläppen – det vill säga utsläpp kopplade till bankernas utlåning och investeringar. Dessa står för den största delen av Sparbankernas totala klimatpåverkan och är därför kärnan i klimatfärdplanen. Genom att påverka sammansättningen av kredit- och investeringsportföljerna har Sparbankerna störst möjlighet att bidra till den omställning som krävs för att nå nettonollutsläpp. Det innebär att bankernas arbetssätt i hög grad handlar om att aktivt stödja och vägleda kunderna i att fatta mer hållbara beslut och genomföra nödvändiga förändringar. Tack vare Sparbankernas nära relation till sina kunder är Sparbankerna en möjliggörare och viktig partner i kundens omställningsarbete.

Utöver de finansierade utsläppen ingår även utvalda delar av Sparbankernas egna verksamhetsutsläpp i nettonollmålet. Fokus ligger på de områden som står för de största utsläppen vid sidan av de finansierade utsläppen. Syftet är att stärka medvetenheten och förståelsen i alla delar av organisationen samt att få hela verksamheten att aktivt bidra till att minska klimatpåverkan i alla led.

Denna färdplan är ett levande dokument och kommer att ses över i takt med att ny vetenskap, policyramverk och standarder för klimatrapportering inom finanssektorn utvecklas. Det innebär även att Sparbankernas mål kan komma att justeras i takt med att svensk och europeisk klimatpolitik utvecklas. Detta säkerställer att ambitionen fortsätter vara relevant, realistisk och i linje med omvärldsutvecklingen.

Sparbankernas delmål för minskade utsläpp

För att omsätta visionen och målet i praktiskt arbete har Sparbankerna identifierat sex delmål som tillsammans utgör en tydlig och hanterbar färdväg. Delmålen speglar olika delar av bankens verksamhet och fungerar som vägledning för att utveckla klimatarbetet – från kunskap och analys till styrning, mål och åtgärder.

DELMÅL 1: Intern kompetens

Alla på Sparbankerna har tillräcklig kunskap om klimat utifrån sin roll

För att Sparbankerna ska kunna driva ett trovärdigt och effektivt klimatarbete krävs att hela organisationen har en gemensam förståelse för klimatfrågans betydelse – och för den roll banken spelar i omställningen.

Grundläggande kunskap om klimatförändringarnas konsekvenser, finanssektorns ansvar och bankens egna åtagande är viktiga delar. Utöver det kan utbildning och kunskap anpassas utifrån specifika roller.

Kompetensutveckling är ett återkommande och tvärgående inslag i flera av färdplanens övriga delmål. I takt med att nya verktyg, regelverk och arbetssätt utvecklas behöver kunskap stärkas löpande. Klimatarbetet är inte statiskt – det kräver ständig uppdatering och anpassning.

Utöver detta har Sparbankerna även en viktig roll genom sitt samhällsengagemang att bidra till spridning av klimatkunskap lokalt.

DELMÅL 2: Kartlägga klimatpåverkan

Sparbankerna har kartlagt sina finansierade och egna utsläpp

För att kunna sätta relevanta mål och följa utvecklingen på ett sätt som skapar värde för både Sparbanker och intressenter över tid är det viktigt att först få en tydlig och gemensam bild av nuläget. Därför arbetar Sparbankerna med att kartlägga och förstå sina växthusgasutsläpp. Både från den egna verksamheten men främst från kredit- och investeringsportföljen.

I takt med att detta arbete utvecklas finns också en ambition att successivt stärka datakvaliteten. När informationen blir mer detaljerad och mindre schablonbaserad skapas bättre förutsättningar för insikter, relevanta prioriteringar och välgrundade beslut som gynnar kunder, samhälle och verksamhet över tid.

Beräkningarna bör följa vedertagna standarder. För egna utsläpp är GHG-protokollet (Greenhouse Gas Protocol) den mest etablerade metoden, och för finansierade utsläpp används branschstandarden PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials).

DELMÅL 3: Klimatrisker

Sparbankerna har identifierat och hanterat sina väsentliga klimatrisker

För att stärka förutsättningarna för långsiktigt hållbara och motståndskraftiga verksamheter är det värdefullt för Sparbankerna att arbeta med att förstå och hantera klimatrelaterade risker i takt med att regelverken utvecklas och klimatriskerna ökar. När dessa risker, på samma sätt som andra finansiella risker, vävs in i interna styrdokument, riskstrategier och processer skapas en mer heltäckande bild av verksamhetens riskprofil och framtida möjligheter.

Ett naturligt steg i detta arbete är att reflektera över vilka klimatrisker som är mest betydelsefulla utifrån Sparbankens affärsmodell, kundbas och geografiska närvaro. Genom att utgå från dessa förutsättningar kan Sparbankerna successivt forma omställningsplaner som inte bara hanterar risker utan även bidrar till att skapa trygghet för kunder, samhälle och verksamheter på längre sikt.

DELMÅL 4: Klimatmål

Sparbankerna har formulerat klimatmål som täcker hela kredit- och placeringsportföljen samt bankens egna utsläpp

För att klimatarbetet ska kunna utvecklas på ett meningsfullt sätt är det värdefullt att arbeta med mål som både är tydliga och relevanta utifrån Sparbankernas förutsättningar. På kort sikt kan Sparbankerna därför behöva utgå från sin egen mognadsgrad och fokusera på de delar av verksamheten där klimatpåverkan och affärsvolymerna är som störst. Med tiden kan målen sedan breddas för att omfatta hela kredit- och placeringsportföljen, liksom bankens egna utsläpp.

Genom att låta målsättningarna vila på etablerade ramverk och vägledningar för omställningen mot nettonollutsläpp skapas en stabil grund som både stärker trovärdigheten och gör det lättare att förstå Sparbankernas ambitioner och riktning.

DELMÅL 5: Integrera klimat i styrning

Sparbankerna har integrerat klimat som en del av sin verksamhetsstyrning

För att klimatarbetet ska bli långsiktigt, genomförbart och väl förankrat i hela organisationen är det värdefullt att låta klimatfrågorna bli en naturlig del av ordinarie styrning. Det handlar i praktiken om att utgå från en tydlig bild av nuläget och därefter väva in klimatperspektivet i de processer, ansvarsområden och strukturer som redan finns på plats.

När klimatfrågorna följer samma rytm som bankens övriga styr- och uppföljningsarbete skapas ett mer helhetsbetonat arbetssätt. Det gör det också lättare för både medarbetare och intressenter att förstå riktningen och se hur klimatambitionerna hänger ihop med vardagens beslut och prioriteringar.

DELMÅL 6: Klimatåtgärder

Sparbankerna har implementerat klimatåtgärder i verksamheten

För att arbetet ska leda till faktiska utsläppsminskningar är det viktigt att omsätta analyser, mål och styrning i konkreta klimatåtgärder. När Sparbanken får en allt tydligare bild av både nuläge och önskad riktning blir det också lättare att se vilka insatser som är mest relevanta och hur de kan genomföras på ett sätt som fungerar i praktiken.

Utvecklingen inom klimatområdet går snabbt, och både krav och lösningar förändras över tid. Det innebär att klimatåtgärder är dynamiska och behöver revideras, anpassas och vidareutvecklas i takt med omvärlden.

Som en del av detta behöver omställningsplaner tas fram och erbjudanden och produkter som stöttar kunderna i deras klimatomställning kontinuerligt ses över. I de fall det är relevant kan även samarbeten och verktyg utvecklas för att ytterligare stärka Sparbankernas möjligheter att bidra till en hållbar utveckling – både för kunderna och för samhället i stort.

Tillsammans gör Sparbankerna skillnad för framtiden

Sparbankerna tar ett aktivt ansvar i omställningen till ett mer hållbart samhälle. Genom klimatfärdplanen samlas hela Sparbanksrörelsen kring gemensamma prioriteringar, tydliga mål och konkreta åtgärder. Den förenar lokal närvaro med gemensam riktning och stärker Sparbankernas långsiktiga arbete för att minska klimatpåverkan och bidra till omställningen i de samhällen där de verkar.

Delmålen vägleder Sparbankerna i hur klimatarbetet kan byggas upp steg för steg, med utgångspunkt i lokala förutsättningar och med sikte på målet om nettonollutsläpp senast 2045. Klimatfärdplanen accelererar arbetet genom en gemensam målbild, riktlinjer och en tydlig metodik.

Samtidigt vet varje Sparbank bäst vilka insatser som gör störst skillnad i det egna lokalsamhället. Därför anpassas arbetet efter lokala behov, kunder och förutsättningar. Sparbankerna har ett gemensamt mål, men vägen dit formas lokalt.

Att vara långsiktigt hållbara är en självklar del av Sparbankernas värdegrund och en integrerad del av det dagliga arbetet. Ambitionen är att Sparbankerna ska vara det självklara valet för kunder som behöver stöd, kunskap och finansiering i sitt omställningsarbete.

I slutändan handlar det om att skapa trygghet, utveckling och värde – för dagens kunder, för våra lokalsamhällen och för kommande generationer.

Tillsammans gör vi skillnad.